

PREMIÉRA na pitevně

Primář Vojenského ústavu soudního lékařství plukovník Miloš Sokol

Redaktoři A reportu na vlastní oči viděli, co všechno se provádí v resortním ústavu soudního lékařství

Text: Pavel LANG
Foto: Jan KOUBA

Směrovka E1 nás přivádí k Vojenskému ústavu soudního lékařství (VÚSL). Zástupců médií, kteří za pětapadesát let jeho existence zde vzali za kliku ode dveří, bylo poskrovnu. Důvody jsou nabíledni. Tentokrát je však učiněna výjimka. A report se dostává do míst, kam mají vstup povolen pouze zaměstnanci a zemřelí.

Budova E v pražské Ústřední vojenské nemocnici. V přízemí nelze přehlédnout nápis Vojenský ústav soudního lékařství. Shánět tady čekárnu by bylo nejapným žertem. Za tuctovými dřevěnými dveřmi se nachází moderní pracoviště. Několik vysoce specializovaných laboratoří a pitevna.

Přes 200 pitev ročně

Ne pro každého je pohled do pitevní místnosti příjemný. Dva stoly s potřebnými nástroji a vybavením, včetně mobilního rentgenového přístroje. V dalších prostorách chladicích, respektive mrazicích boxy pro uložení těl zemřelých. Krátce řečeno, standardní zázemí, které

k soudnímu lékařství patří, včetně „nestandardního“ ozonu.

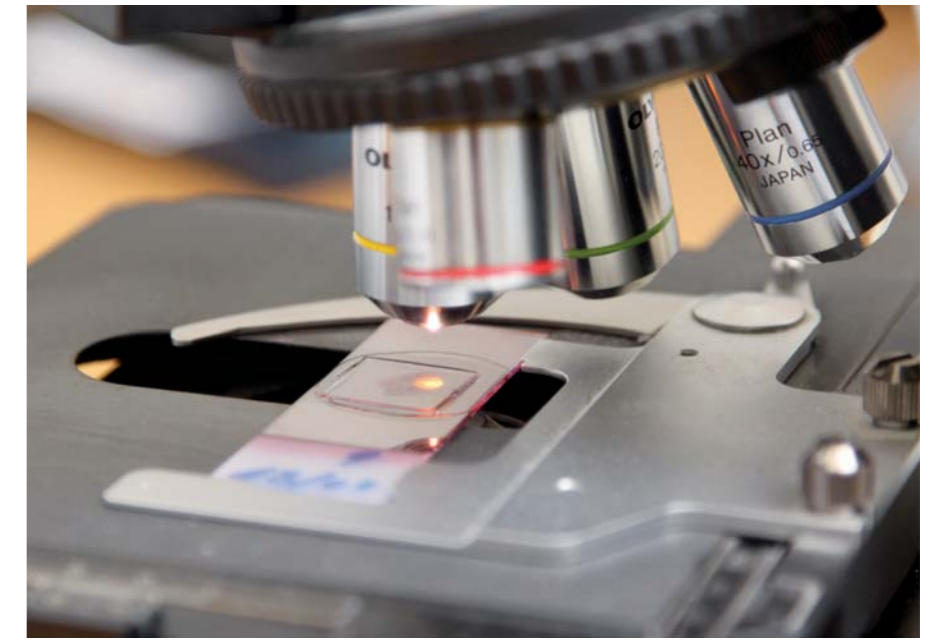
„Provádíme zde pitvy náhlých a násilných úmrtí pro zdravotní účely a pro potřeby vyšetřování. V reálu příslušníků Armády České republiky, dále Policie ČR, osob zemřelých při leteckých katastrofách ve vojenském letectvu a v civilním sektoru, jakož

i zemřelých osob v ÚVN Praha podle vyhlášky ministerstva zdravotnictví,“ upřesňuje primář Vojenského ústavu soudního lékařství plukovník Miloš Sokol.

„Nepitváme každý den, je to spíše nárazové. Někdy se mohou sejít tři pitvy za den, jindy není žádná. Ročně provedeme přes dvě stovky pitev. Z nich se zhruba čtvrtina týká osob zemřelých v pražské ÚVN, zbytek případů je z terénu. Příčiny úmrtí po leteckých nehodách zjišťujeme asi v patnácti případech za rok,“ dodává.

Člověk nemusí být vystudovaný patolog, aby se po chvíli přesvědčil, že i pitva má svoje postupy. Po přivezení zemřelého se zpravidla provádí prohlídka oděvních součástí, včetně ceností. Poté se svlečené tělo popíše a pitva začíná. Hlava, hrudník, břicho, případně záda a další části těla. Digitální přístroj přítomné fotografky se takřka nezastaví. Její dokumentace je vskutku zevrubná. Soudní lékař odebrá potřebné vzorky k následnému laboratornímu vyšetření. Závěrečná fáze se skládá ze zašití, umytí a uložení těla do chladicího boxu.

Finálním výstupem je pitevní protokol. „Za standardních okolností jej

uzavíráme do jednoho měsíce. Jsou však i případy, například v souvislosti se závažnou násilnou trestnou činností, kdy je třeba provést řadu doplňujících vyšetření, při nichž je výsledná zpráva i několikaměsíční záležitostí,“ říká plukovník Sokol.

Rozsáhlý záběr ústavu

Zúžit činnost Vojenského ústavu soudního lékařství výlučně na provádění pitev by bylo nesprávné. Jako pupeční šňůrou je s pitevním provozem spojen laboratorní úsek. Popsat ho, by vydalo na samostatný článek, proto jen krátce – provádí toxikologická vyšetření z diagnostických důvodů a forenzně-toxikologická vyšetření pro pitevní provoz, tj. vyšetření dodaných vzorků z pitev, a vyšetření biologického materiálu živých osob a další pomocná laboratorní vyšetření. Reálnější představu získáte, když projdete tamními laboratořemi, na vyšetření hladiny alkoholu v krvi počínaje, přes histologickou i toxikologickou laboratoř a sérologickou konče. Opomenout nelze ani unikátní nekrochemické vyšetření k hodnocení předsmrtného somatopsychického stavu oběti (tzv. vyšetření stresu u zemřelých). „Umíme dát dohromady poslední okamžiky života dotyčného. V rámci možností rozkryjeme obraz, co se v kritických chvílích

mohlo dít,“ vysvětluje zkušený a uznávaný soudní znalec plk. M. Sokol.

Není tajemstvím, že se odborná působnost VÚSL rok od roku rozrůstá. V poslední době jde především o problematiku forenzní toxikologie (prioritně problematika drog a profesních testů u vojáků AČR) a také posuzování úrazů, včetně těch se smrtelnými následky. „Aktuálně stojíme před úkolem, týkajícím se mobilních kontejnerů pro ukládání většího počtu zemřelých. Naše know-how je v tomto směru velice vysoké a každopádně zainteresovaným subjektům máme co nabídnout,“ dodává primář Vojenského ústavu soudního lékařství.

Ani tímto konstatováním aktivity VÚSL zdaleka nekončí. Nutno zmínit například výzkumnou činnost (zaměřenou na problematiku střelných poranění a vyšetřování leteckých nehod), dále posudkovou činnost (zaměřenou na posuzování odškodnění za bolest a ztížení společenského uplatnění). VÚSL patří rovněž mezi ústavy oprávněné zpracovávat znalecké posudky pro soudní instituce. Ústav má akreditaci ministerstva zdravotnictví ke vzdělávání v oboru soudního lékařství.

Mýlí se ten, kdo žije v domněnání, že takto širokou škálu činností Vojenského ústavu soudního lékařství lze zvládnout masovým zapojením

lidí. Realita je překvapivě odlišná. V resortním ústavu pracuje patnáct zaměstnanců, z nichž jsou čtyři soudní lékaři. S nimi onu pomyslnou káru ještě táhnou toxikologové, laborantky, pracovníce administrativy, fotografka a pitevní sanitář. Každý svým nevelkým, a před veřejností z pochopitelných důvodů skrytým příspěvkem. Výsledek? Profesionálně odvedená práce. „Že bychom si stěžovali na nedostatek práce, tak to určitě ne,“ směje se primář.

Luští tajemku smrti

Plukovník Miloš Sokol nastoupil do Vojenského ústavu soudního lékařství před šesti lety. Předtím pracoval v Ústavu leteckého zdravotnictví Praha na vyšetřování leteckých nehod. V roce 1996 splnil potřebná kritéria k výkonu funkce soudního znalce. Před nástupem do funkce primáře VÚSL pitval desítky zemřelých, vojenských a civilních pilotů především. „V této profesi je třeba striktně rozdělit práci a soukromí. Náročný výkon musí být kompenzován odpovídající relaxací, ať už je to sport, kultura nebo rodina. Pravdou je, že zcela vypnout, respektive zapomenout nelze. Také ve svém volném čase pracuji. Píšu posudky, vzdělávám se, přednáším, publikuji,“ odpovídá M. Sokol a pokračuje: „Roky praxe mě naučily být nad věcí. Kdyby soudní lékař dlouze přemýšlel nad osudem a pohnutkami každého

zemřelého, pravděpodobně by skončil na psychiatrické klinice nebo v protialkoholní léčebně. Panák na kuráž, to je cesta do pekel.“

Laikova představa o „vyvrnutí“ vnitřností při pitvě je daleká realitě. Soudní lékař musí velice bedlivě sledovat změny na orgánech a odhalovat všechny drobné odchylky. Poskládat mozaiku příčin úmrtí není vůbec jednoduché. Mimo odpovídající vzdělání je nezbytná praxe a znalost prostředí. „Z vlastní zkušenosti vím, že získání kvalifikace soudního lékaře – znalce je běh na dlouhou trať. Ani potom nejste v cíli. Permanentní zdokonalování je samozřejmostí,“ konstatuje.

Zážitků z praxe má plukovník Sokol hodně. I takové, na něž v životě nezapomene. Kupodivu mezi ně nepatří medializované mordy na území Prahy a Středočeského kraje ani nálezy koster nebo hnilobou změněných těl. „Před deseti roky jsem vyšetřoval leteckou nehodu v Brně. Při vyhlídkovém letu tehdy zahynuli dva dospělí a dvě děti. Když taháte mrtvá těla dětí z troské a potom je pitváte, není to nic příjemného. Navíc, když doma máte děti zhruba ve stejném věku,“ vzpomíná a dává do placu další událost: „Pitvy takzvaných VIP osob a českých celebrit. Kolem toho je vždycky poprask, a to nejen ze strany sdělovacích prostředků,“ říká na závěr primář Vojenského ústavu soudního lékařství. <<

Strakonice hlásí: HOTOVO

Text: npor. Martina DIENOVÁ

Foto: Martin KOLLER a Jan KOUBA

Počátkem tohoto roku se příslušníkům 25. protiletadlové raketové brigády podařilo úspěšně ukončit dlouhodobý rozsáhlý úkol. Jednalo se o projekt elektromagnetické koexistence řídicího a naváděcího radiolokátoru vozidla SURN CZ, tvořícího součást mobilního protiletadlového raketového systému 2K12 KUB. Velitel brigády plukovník gšt. Josef Slavík k tomu uvedl, že původní radiolokátor pracoval v pásmu, jež slouží k přenosu civilních komunikačních dat. Proto bylo pro komplet KUB vyčleněno nové kmitočtové pásmo, které vyhovuje nejen současným, ale také předpokládaným budoucím kmitočtovým požadavkům v souladu se standardy Evropské unie.

Petr Novák, ředitel společnosti RETIA, která projekt realizovala, hodnotil modernizaci systému KUB slovy: „Tento projekt díky své komplexnosti zajišťuje nejen zvýšení spolehlivosti nových bloků elektroniky, ale i výrazné zvýšení efektivity celého systému.“

„Mobilní protiletadlový raketový komplet krátkého dosahu se semiaktivním naváděním 2K12 KUB, jehož jádro je tvořeno radarovým vozidlem SURN a čtyřmi odpalovacími zařízeními, dodnes umožňuje vedení účinné bojové činnosti. Jeho modernizace však zajišťuje prodloužení životnosti systému, zvýšení efektivity vedení bojové činnosti a snížení nároků na obsluhu,“ řekl při té příležitosti podplukovník Dalibor Zvonek, velitel 251. protiletadlového raketového oddílu, který má systém ve výzbroji.

Jak uvedl vedoucí projektu Pavel Queisner, vysoký stupeň automatizace systému SURN snižuje fyzickou i psychickou zátěž operátorů. Díky tomu bylo možno snížit jejich počet ze čtyř na tři osoby.

Vývoj a realizace projektu trvaly deset let. Mezi jeho hlavní přínosy patří zvýšená odolnost systému vůči rušení v rámci radioelektronického boje. Jedná se především o eliminaci účinku klamných rušičů. Doplnění

radiolokátoru SURN CZ o infračervenou kameru vede k výraznému zlepšení činnosti jeho optického kanálu při sledování cíle. V rámci modernizace byly rovněž nahrazeny dřívější komunikační systémy novými prostředky, které zvýšily přesnost měření polohy cílů a posílily schopnost systému k potlačení tzv. falešných odrazů od pozemních předmětů a meteoutvarů. Výsledným efektem je zvýšení citlivosti radiolokačních přijímačů, což umožnilo jednak snížení jejich výkonu, jednak detekci malých bezpilotních prostředků. Systém tak dnes vyhovuje i vývoje- vým tendencím z hlediska perspektivních forem vzdušného boje.

Důležitá je komplexnost řešení, které zvyšuje nejen bojovou hodnotu kompletu KUB, ale také umožňuje integraci protiletadlových raketových systémů RBS 70, Strela 10 a dalších prvků protiletadlové obrany. Jejich centrem je automatický systém velení a řízení palby vyvinutý společností RETIA, známý pod firemním označením RACCOS. <<